

VRIJHEIDSVERRHALEN

Verhalen over vrijheid van bewoners uit de Olympiabuurt

Interviews door
de meidengroep van Combiwel

April/mei 2016

De afbeelding op de voorkant is een schilderij van beeldend kunstenaar Senad Alic uit de serie De Zwemles. Senad: "Elke dag maken we allemaal beslissingen. Gaan we het doen of niet doen, gaan we springen, gaan we zwemmen, gaan we dansen, gaan we lachen? Doen we een stap voorwaarts of doen we juist een stap terug? Vaak nemen we een stap in het onbekende."

Voorwoord

In mei 2015 is voor de eerste keer het vrijheidsdiner georganiseerd in de Olympiabuur. Buurtgenoten van diverse leeftijden en achtergronden hebben gezamenlijk voor de maaltijd gezorgd, samen gegeten maar ook stil gestaan bij de betekenis van 4 en 5 mei. Het vrijheidsdiner was een groot succes en daarom doen we het dit jaar weer op 21 april aanstaande. Dit jaar is er gekozen voor het thema Vrijheid.

Bij de voorbereiding spraken we over de vluchtelingenproblematiek, die ons het afgelopen jaar heeft overweldigd. In onze buurt wonen veel mensen, die ooit zijn gevlucht uit hun land. Hier in Nederland hebben zij dapper een nieuw bestaan opgebouwd en zo zijn zij onze medebuurtbewoners geworden. Wij vinden het belangrijk dat hun verhaal wordt gehoord en verteld. Wanneer je elkaar ontmoet en met elkaar in gesprek gaat, leer je elkaar immers vanzelf beter kennen.

Een aantal buurtbewoners uit verschillende landen was bereid om hun verhaal te vertellen. De meidengroep van Combiwel, 8 enthousiaste meiden in de leeftijd van 10-12 jaar, heeft een interviewtraining gehad van schrijfster Denise Schreuder. Daarna hebben de meiden deze buurtbewoners geïnterviewd. Dit zijn heel mooie gesprekken geweest, waarin bijzondere verhalen zijn verzameld. Verhalen over vrijheid maar ook over steun, hulp en kansen die deze buurtbewoners hier in het tolerante Amsterdam hebben gekregen bij het opbouwen van hun nieuwe leven.

Wij zijn de geïnterviewde buurtbewoners veel dank verschuldigd voor hun vertrouwen en openhartigheid en bedanken ook de meiden voor hun inzet en hartverwarmende enthousiasme.

In dit boekje vindt u deze verhalen terug. Op het vrijheidsdiner zullen enkele verhalen door de meiden worden voorgelezen. Ook zal een van de verhalen gelezen worden bij de dodenherdenking op de Amstelveenseweg op 4 mei.

Als inleiding mogen we enkele dagboekfragmenten gebruiken, die tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn geschreven door de vader van Dorien Jacobs van het 4 en 5 mei comité Amstelveenseweg. Vorig jaar hebben de kleindochters van Dorien deze fragmenten voorgelezen bij de dodenherdenking. Zij eindigden toen met deze tekst:

"Onze overgrootvader heeft dit dagboek geschreven, omdat niet vergeten mag worden wat er tijdens de Tweede Wereldoorlog is gebeurd. Helaas zijn er ook op dit moment weer mensen aan het oorlog voeren en zijn veel mensen op de vlucht. Zal dit dan nooit ophouden?"

Vrijheid is en blijft heel kostbaar. Wij hopen dat deze verhalen u daarbij zullen inspireren.

Veel leesplezier!

Organisatie en samenwerking vrijheidsdiner:

Riet van Wees - Stadsdorp Olympia
Linda Corlu- Kuipers - Cordaan Olympisch Kwartier
Henriëtte Kruijt - Participatie en activering Hoofddorppleinbuurt Combiwel
Vanessa Hogendorp - Meidenwerk Combiwel
Denise Schreuder - schrijver
4 en 5 mei comité Amstelveenseweg
Eigen Haard

Met speciale dank aan de verhalenvertellers en de andere buurtbewoners voor hun inzet, hulp en betrokkenheid bij het vrijheidsdiner.

Fragment uit het "Eerste Levensjarenboek"

geschreven door de
vader van Dorien Jacobs

September 1944:

Jouw moeder moet 's nachts in een pony-rijtuig door een donker en verduisterd Amsterdam naar een ziekenhuis om te bevallen van jou. Zuid-Limburg en Breda zijn door de Engelsen en Amerikanen bevrijd. Het is moeilijk om aan juiste informatie te komen, omdat er bijna geen radio's meer zijn.

Oktober 1944:

Er zijn geen kolen meer. De tram rijdt niet en de fietsen worden door de Duitsers in beslag genomen. De stroom is uitgevallen en sinds 26 oktober ook het gas. De potkachel in de keuken komt nu goed van pas en gelukkig is er nog een olielamp en olie. Er zijn veel mensen die gebruik moeten maken van de gaarkeuken. Wij hebben via een kennis uit Lutjebroek bruine bonen, bloemkool, peren en tarwe gekregen.

10 december 1944:

Iedereen tracht op een wanhopige manier aan eten te komen. Men loopt er voor naar Hoorn en de Wieringermeer en is dagen onderweg. Niet iedereen heeft genoeg energie om dergelijke tochten te ondernemen. Het noodrantsoen voor deze week is een half klein brood, 2 kilo aardappels en een beetje kaas. Er is niets meer te koop.

Begin januari 1945:

De rantsoenen zijn opnieuw verlaagd. Een brood kost nu 12-14 gulden. Boter is een luxeartikel en kost 75 gulden per pond. Aardappels kosten 250 gulden per mud. Dorien en haar broertje groeien nog wel. Wat er aan suiker en boter is, krijgen zij. Iedere man tussen de 17-40 jaar moet zich nu melden om in Duitsland te gaan werken. Bij niet melden, zou je de zwaarste straf kunnen krijgen. Toch meldt haast niemand zich.

Eind januari 1945:

Kan het nog slechter worden? Ja, blijkt uit het leven van alledag. Alles is nu dichtgevroren en de aanvoer is heel slecht. De Duitsers beloven warmte en eten mits we naar Duitsland gaan om te werken. Nu het dagelijks leven zo zwaar is, gaan mensen dit toch doen.

Februari 1945:

In Amsterdam wordt de toestand steeds nijpender. De mensen worden angstwekkend mager en vallen regelmatig op straat neer. Er gaan veel mensen dood. Voor brood staan we vaak vanaf 5 uur in de ochtend in de rij om dan met een beetje geluk om 10 uur thuis te komen met een half brood.

Maart 1945:

Het is lente en lekker weer. De geallieerde opmars in Duitsland gaat nu verbluffend snel, maar de stap over de Rijn in Holland wil maar niet lukken. De Duitsers vechten voor een verloren zaak met een taaiheid die niet te begrijpen is.

April 1945:

De Canadezen staan op 1 km van Barneveld. Friesland, Groningen en Drenthe zijn zo goed als bevrijd. In Groningen zelf en Zutphen en Apeldoorn is flink gevochten. De spanning stijgt. De centrale keuken werkt om de dag, maar de voedselvoorziening is nog steeds slecht.

3 mei 1945:

Ieder uur kan de oorlog afgelopen zijn. Berlijn is gevallen, Hitler en Goebbels zijn dood. De capitulatie wordt nu ieder uur verwacht. Het lijkt er op dat onze mooie stad verwoesting wordt bespaard. Boven Schiphol zijn voedselpakketten gedropt en met toestemming van de Duitsers bereiken ons nu levensmiddelen per auto of schip.

4 en 5 mei 1945:

Op 4 mei duikt het bericht van de capitulatie op en 5 mei kleurt alles oranje, maar we zijn nog niet echt vrij. Nog geen Engelsman of Canadees in Amsterdam gezien. De Duitse groenen handhaven de orde nog in afwachting van de geallieerden. Men voelt zich onzeker, begrijpt het niet. Het is ook een dag van droefheid. Veel mensen mochten deze dag immers niet meer beleven.

Op 4 mei 2015 hebben Floor en Julia, de kleindochters van Dorien Jacobs o.a. bovenstaande fragmenten uit het dagboek van hun overgrootvader voorgelezen tijdens de dodenherdenking bij de Amstelveenseweg. Zij eindigden toen hun verhaal met het volgende:

"Wat wij verteld hebben, is niet alles wat onze overgrootvader heeft geschreven maar een uittreksel hiervan. Hij schreef dit omdat niet vergeten mag worden wat er tijdens de Tweede Wereldoorlog gebeurd is. Helaas zijn er ook op dit moment weer mensen aan het vechten en oorlog voeren en zijn veel mensen op de vlucht. Zal dit dan nooit ophouden?"

Dorien Jacobs en Julia Jacobs, haar kleindochter

"Vrijheid is voor mij dat je kan gaan en staan waar je wil"

Verhaal van Lied Groeneveld

door Dachele en Manal

Ik ben Indonesisch van Joodse afkomst. Op 6 mei 1940 ben ik geboren op Tarakan, dat is een eiland in de buurt van Borneo. Daar waren de Japanners ingevallen, omdat er olie op het eiland was. Sinds 1947 woon ik in Nederland. Nederland is een prachtig land voor mij. Hier kan ik alles doen en ik heb een mooie woning. Vroeger heb ik gewerkt als medisch-analiste en nu doe ik veel vrijwilligerswerk.

Voor mij betekent vrijheid dat je kunt gaan en staan waar je wil. Dat besef ik me elke dag opnieuw. Hier in Nederland is het voor de meeste mensen vanzelfsprekend dat je kan gaan en staan waar je wil. Maar voor mij is dat nog steeds helemaal niet zo vanzelfsprekend.

Toen ik geboren werd, was het al oorlog. Tarakan was bezet, alles was afgesloten. Als mijn moeder eten voor ons nodig had, dan ging ze een laken ruilen bij de Chinees. Dat laken werd verkocht en met dat geld kon ze eten voor ons kopen. We konden de wijk ook niet uit, want daar had je een toestemmingspas voor nodig. Tijdens de oorlog moest je buigen wanneer je een Jap tegenkwam. Als je niet diep en snel genoeg boog, kreeg je een klap in je gezicht. Dat overkwam mijn moeder.

Eerst woonden we bij een directrice van een school in Djokja. Die school stond leeg, dus daarom had zij ons uitgenodigd om daar te komen wonen. Ik woonde er samen met mijn moeder en mijn 6 zussen.

Later woonden we in het Bersiap kamp, toen de Indonesiërs aan de macht waren gekomen. Aan de ingang zat een Jap als bewaker; de vijand was nu bewaker, dat was heel gek. Dat kamp was gelegen aan de zuidkust van Java. Je kon er de golven van de Indische Oceaan horen en er stonden heel veel klapperbomen. 's Nachts vielen de klappers uit de bomen op de grond met een harde klap. Daar schrokken wij altijd van wakker. Zoals we ook wakker schrokken van de voetstappen van de bewakers als ze hun ronde deden. In mijn beleving dreunden hun voetstappen op de grond.

We sliepen op de grond op een tiakartje, een dun matje van rotan. De muizen liepen door je haar en namen onze haarstrikken mee. In het kamp was ook geen toilet. Wij deden onze behoefte op een zogenaamde ploem, dat was een constructie van balken en rotan over het water, waar een gat in zat. Maar je moest dan goed opletten, want soms was er een slang. Die leefden in het water. Gelukkig ben ik nooit gebeten!

Mijn vader heeft ons door mond op mond berichten teruggevonden. Hij heeft ons toen in Mangarai, een station in de buurt van Batavia opgehaald, waarna we met de boot naar Bandjermasin zijn gegaan. Daar werkte mijn vader. Eind november 1947 vertrokken we met de Oranje naar Nederland. Onze baboe stond bij vertrek op de kade, allemaal lieve mensen daar die je nooit meer terugzag.

Ik herinner me nog dat de boot in Amsterdam werd aangemeerd aan de Javakade en dat het had gesneeuwd. Met de bus gingen we toen naar de Wilde Zwanen in Laren. Dat was een heel mooi huis met Delfts-blaauwe tegels, waar we met z'n 8-en op 1 kamer sliepen. Tegenwoordig is dit het Singer Museum. Vorig jaar heb ik in het ziekenhuis gelegen. Ik werd toen op de transfer-afdeling geplaatst, waar je wordt voorbereid om weer naar huis te gaan. Het woord transfer riep bij mij meteen herinneringen op. Ik dacht: "Niet weer op een vrachtwagen gegooid worden en vervoerd worden naar Sewu Galur= 100 weggetjes".

Symbool voor vrijheid:

Een flambouw, waarbij het vuur zo mooi in het licht wappert.

"Ieder mens verdient zijn eigen vrijheid."

Verhaal van Arouf(vader) en
Samim(zoon) Amdam

door Mayenka, Gwen, Dachelle en Mariam

Arouf:

Oorspronkelijk kom ik uit Afghanistan. Nu woon ik al 20 jaar hier. Ik ben naar Nederland gevlucht, omdat er oorlog is in mijn eigen land. Door de oorlog is er geen vrijheid meer in Afghanistan. Voordat er oorlog was, had iedereen in mijn land ook vrijheid. Als er geen oorlog was geweest, was ik nooit gevlucht. Ik heb een goede opleiding gehad; vliegtuigbouwkunde. Daarmee had ik graag mijn eigen land willen helpen ontwikkelen. Gelukkig heb ik hier op Schiphol werk gevonden, waarbij ik mijn kennis en opleiding ook kan inzetten.

Ik ben tegen de oorlog, wil graag in vrede samenleven. Ik ben voor de multiculturele samenleving. Ieder mens verdient daarin zijn eigen vrijheid. Wij leven samen in een land en zijn allemaal gelijk. Dat is voor mij vrijheid.

Natuurlijk heb je ook regels nodig. Juist door de regels te volgen, hou je vrijheid met z'n allen. In Nederland moet alles volgens de regels en daardoor is de vrijheid hier heel netjes.

Toen ik 7 jaar was, voelde ik voor het eerst dat ik mens was en sindsdien voel ik me vrij.

Als je bang bent, is het moeilijk om je vrij te voelen. Zonder oorlog is niemand bang en voelt iedereen zich veel vrijer. Hier in Nederland voel ik me vrij. In Afghanistan is het nu niet veilig door de oorlog. Voor de oorlog was er ontwikkeling en cultuur in mijn land, dat is nu allemaal veel minder. Toch mis ik mijn land. Ik zou graag terug willen.

De jongeren van nu zou ik graag het volgende willen zeggen: Zorg dat je een goede opleiding doet en maak gebruik van alle mogelijkheden die er hier zijn. Want elk land heeft goede mensen nodig. Als jullie een goede opleiding volgen, kunnen jullie in de toekomst je eigen land maar ook andere landen helpen. Jullie zijn de nieuwe generatie, jullie zijn de toekomst.

Symbool voor vrijheid:

Witte duiven zijn voor mij het symbool van vrijheid. In Afghanistan heb je veel witte duiven, helemaal wit zonder één vlekje zwart.

Samim heeft zijn buurjongen Guido meegenomen. Zij zijn vrienden geworden, doordat ze samen met Arouf, de vader van Samim, elke week naar Aikido gaan. Samim werkt heel hard voor school en zit op de Havo. Guido ook, maar wel op een andere school. Zij zijn van mening dat je hier in Nederland best wel vrij bent. Er is hier niet zoveel racisme als op veel andere plekken in de wereld. Voor Guido betekent vrijheid dat je vrij bent in de keuzes die je maakt. Voor Samim betekent vrijheid dat mensen goed met elkaar kunnen samenleven.

Als symbool voor vrijheid kiest Samim voor vogels en het peace teken. Guido kiest voor een abstracter symbool namelijk vrijheid van denken.

VRIJHEID volgens Rim, Dachelle, Gwen, Mayenca, Loïs, Mariam, Aya en Manal:

VRIJHEID IS VOOR MIJ GAAN EN STAAN WAAR JE WIL

Vrijheid is dat u zich veilig voelt in Nederland;

welkom!!!

Vrijheid is voor mij zeggen
wat je vindt
op een respectvolle manier

Vrijheid is erg **belangrijk** voor mij
en voor iedereen wel. denk ik.

Vrijheid is voor mij respect
krijgen en geven

*Vrijheid is voor mij een plek waar je je veilig en thuis voelt.
Als je kinderen hebt, dat mensen hun kinderen veilig kunnen
laten buitenspelen. Helaas heb ik geen magie, anders zou ik
iedereen vrijheid geven.*

Vrijheid betekent voor mij
dat je doet wat je **leuk**
vindt en de plek waar je
je heel **veilig** voelt

**VRIJHEID IS JEZELF ZIJN EN
EEN GOED GEVOEL HEBBEN**

VRIJHEID IS ERG BELANGRIJK VOOR DE MENSEN EN DE WERELD

Vrijheid is voor mij dingen kunnen doen

MET GRENZEN

VRIJHEID IS DAT JE

ALLES

KAN DOEN WAT
JE WIL OP EEN

RESPECTVOLLE MANIER!!!

"Ik kan niet beschrijven hoe vrij ik me hier voel!"

Verhaal van Aida Olujic

door Aya en Mayenca

Ik kom uit Bosnië-Herzegovina. Daar heb ik economie gestuurd. Hier heb ik het CIOS gedaan; dat is een sportopleiding. Mijn moeder is gym-juf en mijn vader is dirigent. Vroeger wilde ik geen juf worden, dus ben ik economie gaan studeren. Later hier in Nederland ben ik bij een scholingsbureau terechtgekomen. Zij gingen voor mij uitzoeken wat mijn economiestudie hier waard was. Volgens hen moest ik toen weer in het 1e jaar van de Universiteit hier beginnen. Toen dacht ik: "Ik ga iets heel anders doen." Ik wilde graag een sportopleiding doen en zo ben ik op het CIOS gekomen; mijn specialiteit is aerobics.

Inmiddels ben ik al 18, 19 jaar in Nederland. Ik vind Nederland geweldig, alleen aan het weer kan ik maar niet wennen. Qua gemeenschap en mensen vind ik het hier heel goed. Nederland is een van de beste en leukste landen in Europa. In vergelijking met veel andere landen besteedt Nederland veel geld aan sociale voorzieningen voor de gewone burgers zoals bijvoorbeeld de zorg.

Voor mij is democratie vrijheid. Het recht om te zeggen wat je denkt, je eigen mening te mogen hebben en daarover te kunnen discussiëren met elkaar. In Nederland heb ik geleerd om te 'polderen' ofwel te overleggen. Ik kom uit een land waar maar één politieke partij was; het communisme. Hier zijn niet alleen meerdere politieke partijen maar ook zoveel verschillende denkstromingen en meningen. Hier leer je om die te accepteren en te respecteren.

In mijn eigen land heb ik de oorlog meegemaakt, wel 4 jaar. Onze stad was bijna 1,5 jaar omsingeld. We konden nergens naar toe. Toen het verdrag van Dayton er kwam, was er op een gegeven moment een wapenstilstand. Toen heb ik voor het eerst in mijn leven echt vrijheid gevoeld. Toen kon ik normaal ademen en naar buiten kijken. Toen was ik even niet bang dat ik dood zou gaan. Ik was toen ongeveer 22 jaar.

In Nederland voel ik me heel erg vrij, dat kan ik gewoon niet beschrijven hoe vrij ik me hier voel. Voor de oorlog was ik wel vrij in mijn eigen land. Tijdens de oorlog niet. Daar gold toen nog het recht van de sterkste en dat is geen vrijheid.

Symbool voor vrijheid:
Ik kies voor de zon!

Aida heeft vorig jaar vanwege de hevige overstromingen in Bosnië een grote inzamelingsactie gehouden in de buurt. Woningbouwvereniging Eigen Haard heeft toen een aantal box-ruimtes tijdelijk ter beschikking gesteld om de ingezamelde goederen, huisraad, kleding en schoenen op te slaan tot alles op transport kon naar Bosnië.

"In Nederland voel ik me elke dag vrij, dat maakt mij blij."

Verhaal van Tesgay Kembihatu (vader)
en Ma-areg Asgedon (zoon)

door Rim en Lois

Tesgay:

In Ethiopië was ik leraar, ik heb scheikunde gestudeerd. Hier in Nederland zijn mijn diploma's niet geldig. Daarom heb ik hier een andere baan. Ik werk bij de facilitaire dienst van het Concertgebouw. Mijn werk doe ik met veel plezier, want ik hou van muziek en cultuur.

Ik ben al 13 jaar in Nederland. Nederland is heel leuk en mooi, maar aan sommige dingen moet ik nog steeds wennen. Zo ben ik vanuit mijn eigen land en cultuur gewend om vaak bij elkaar te komen met familie en vrienden. Dan maken we bijvoorbeeld samen muziek of we eten samen. Als iemand ziek is of er is iemand overleden, dan komen we ook allemaal samen om te helpen. Hier gebeurt dat veel minder.

In mijn eigen land was er oorlog. Daarom ben ik weggegaan. Er is nu geen oorlog meer in Ethiopië, maar het is er nog steeds heel onrustig. Als er weer echt vrede is, wil ik misschien wel terug.

Voor mij betekent vrijheid dat je mag zeggen, schrijven en doen wat jij wil. Natuurlijk zijn er regels en grenzen nodig in elk land, maar daarbinnen is iedereen vrij. In mijn eigen land was er door de oorlog geen democratie en dus geen vrijheid meer. Hier in Nederland voel ik me elke dag vrij, dat maakt mij blij.

Ma-areg:

Ik vind het leuk om te voetballen, daar word ik blij van. Van school hou ik een beetje. Soms moet ik te hard werken. Vorig jaar heb ik een werkstuk gemaakt over Nelson Mandela. Hij heeft zijn hele leven tegen discriminatie en voor de vrijheid gestreden. Ik vind hem een bijzondere man.

Soms heb ik ruzie op school en dan voel ik me ook weleens gediscrimineerd. Soms zeggen ze dat ik terug moet naar mijn eigen land. Maar ik ben hier geboren en gewoon Nederlands.

Advies van Lois, een van de interviewers:

Soms zeggen mensen poep tegen mij, omdat ik donker ben. Maar daar trek ik me niks van aan. Ik zeg dan: "Je mag alles van me vinden, dat maakt me niks uit. Als ik mezelf normaal vind, dan ben ik normaal."

Een ander bepaalt niet wat ik van mezelf vind. Ja, toch?

Symbool voor vrijheid:

Ma-areg - hartje. Een hartje staat voor vrede, rust en liefde.

Tem nit, zijn zusje, is ook even aangeschoven bij het gesprek. Voor haar staat een diamant symbool voor vrijheid. Een diamant glimt en is waardevol. Dus vrijheid is waardevol.

"Dat je mag zijn wie je bent bij je familie is zeker ook vrijheid!"

Verhaal van Ghada Alhasawy

door Gwen en Mayenca

Ik kom uit Egypte, waar ik heb gestudeerd en daarna heb gewerkt als lerares op een basisschool. Vanaf november 1998 woon ik al hier. Destijds ben ik hiernaar toegekomen met mijn man. In 2004 ben ik teruggegaan naar Egypte voor drie jaar. Sinds 2008 woon ik weer hier.

Nederland vind ik een mooi land. Ik droom er altijd van dat mijn familie hiernaartoe komt. Als zij ook hier komen wonen, ga ik nooit meer weg. Maar mijn familie blijft daar en ik ben hier. Daarom kan ik mij nog steeds niet echt verbinden met al het mooie en goede hier. Ik mis mijn echte familie nog steeds zo sterk. Vrijheid is voor mij dat ik vrij kan rondlopen, dat ik kan zijn wie ik ben zonder dat ik bang hoef te zijn. Ik kan de hele dag praten over vrijheid. Vrijheid betekent heel veel voor mij.

Toen ik 25 was, ben ik getrouwd met de vader van mijn kinderen. Hij was de man van mijn dromen. Vanaf het moment dat ik getrouwd was, had ik het gevoel dat ik niet meer vrij was. Hij kreeg van mij de vrijheid, maar ik was mijn vrijheid kwijt. Na mijn scheiding heb ik geprobeerd om weer vrij te leven. Toen begon voor mij de echte vrijheid. Maar ik vind het lastig. Soms denk ik dat het te laat is, dat ik het verlerd ben. Het gaat met vallen en opstaan.

Als ik bij mijn moeder ben, voel ik me vrij. Mijn moeder steunt en beschermt mij. Soms verlang ik ernaar terug om weer even een klein meisje te kunnen zijn. Zonder de steun en de warmte van de familie zou ik niet kunnen leven. Dat je je op je gemak voelt en mag zijn wie je bent bij je familie, dat is zeker ook vrijheid!

Hier in Nederland voel ik me vrij. Mensen in de Arabische landen en de mensen hier zijn heel verschillend. In Egypte mag 80% van de dingen niet, maar mensen doen toch alles. Ze doen het alleen stiekem. Zelf ben ik moeder van drie kinderen en altijd bezig met voor hen te zorgen. Ik zeg vaak nee, maar mijn dochter doet alles toch, stiekem. Ik zou het fijner vinden als ze eerlijk is. Als kind deed ik vroeger ook dingen stiekem, maar als moeder wil ik niet dat mijn dochter zo doet.

Vroeger werd er voortdurend gezegd: Mag niet, mag niet. Nu is de vrijheid veel groter. Die grotere vrijheid maakt me soms ook bang. De jongeren van nu lopen achter deze vrijheid aan, maar ik weet niet waar dat heen gaat. Vrijheid is mooi, maar wel met een grens. Soms ben ik bang voor deze vrijheid, omdat er geen begrenzing meer aan zit. Waar gaat dat heen?

Symbool voor vrijheid:

Ik kies voor de vogels. Zij kunnen naar de plek vliegen waar zij graag willen zijn.

"Vrijheid is relatief"

door Riet en Denise

Ik kom uit voormalig Joegoslavië; ik ben Bosniër. Zelf zeg ik altijd voormalig Joegoslavië, want dat is het land waar ik 30 jaar heb gewoond. Nu woon ik alweer 23 jaar in Nederland. In mijn eigen land heb ik gestudeerd aan de technische universiteit en daarna 5 jaar als ingenieur gewerkt. Schilderen was mijn grote hobby. Toen ik hier in Nederland kwam, heb ik nog een opleiding schilderen en community-art gedaan. Nu werk ik al 20 jaar als beeldend kunstenaar; ik maak schilderijen in mijn atelier maar werk ook samen met andere kunstenaars in community-art projecten.

Ik kom uit een land met veel bergen, rivieren en er zijn vier seizoenen. Daarom was en is het best wennen aan dit land met als horizon een grijze lijn en daarboven en daaronder ook vaak grijs. In de zomer gaan we altijd terug. Ik heb twee kinderen, die het spannend vinden om in mijn land op vakantie te gaan en hun grootouders, familie en vrienden te zien. Maar na een aantal weken vragen zij: "Wanneer gaan we naar huis?" Zij zijn hier geboren, gaan hier naar school, hebben hier vriendjes, leven echt hier. Misschien ga ik met mijn vrouw ooit terug, als onze kinderen volwassen zijn. Wie weet. Toen ik naar Nederland kwam, heb ik het geluk gehad dat ik in Amsterdam terecht ben gekomen. Hier voelde ik me meteen thuis. Ik ben gek op deze stad en de mensen die hier wonen. De mensen hebben de stad gemaakt zoals hij is; tolerant, kleurrijk, eigenwijs en een stad van kunst. Regelmatig ga ik naar andere plekken in Nederland voor werk of om vrienden te bezoeken, maar ik zou niet ergens anders willen wonen. Dit is mijn stad. Daarom doe ik ook graag artistiek-maatschappelijke projecten hier in de stad.

Vrijheid betekent voor mij zeggen wat je denkt, staan waar je wil staan, lopen waar je wil lopen, drinken wat je wil drinken, zingen wat je wil zingen, schilderen wat je wil schilderen. Dus vooral niet bang zijn voor; als ik dit zeg, doe of maak, volgen daar consequenties op. Ik werk veel met kunstenaars, die een vluchtelingenachtergrond hebben. Zij weten heel goed hoe het is als je bijvoorbeeld een schilderij, gedicht of muziekstuk maakt en daarmee het risico loopt om in de gevangenis te belanden, gemarteld te worden of dat je moet vluchten. Soms denk ik dat mensen hier hun vrijheid bijna vanzelfsprekend vinden, want daar zijn ze mee geboren. Helaas is dat niet zo. Vrijheid is relatief.

Ik kom uit een communistisch land maar ook een land met diverse culturen en religies. Zelf ben ik vrij opgevoed en nooit een communist geweest. Net zoals ik nooit zelf praktiserend gelovig ben geweest. Ik kom uit een islamitische familie en ging als kind ook naar de zondagsschool. Hier werd veel in het Arabisch gesproken, waardoor ik niet begreep wat de mensen vertelden. Toen heb ik tegen mijn ouders gezegd: "Ik wil niet meer." Mijn moeder was meer praktiserend gelovig, maar mijn vader zei toen meteen: "Nou prima, dan hoeft je dat niet te doen."

Voor mij is dat heel erg belangrijk geweest. Ook al was ik klein, ik kreeg toch de ruimte om mijn eigen beslissingen te nemen. Dat is zeldzaam voor een land zoals voormalig Joegoslavië. Daar bepaalt de familie wat je doet, wat je gaat studeren en de familie bemoeit zich ook met de opvoeding. Iedereen weet het beter dan jij zelf. Ik vond het heel bijzonder dat mijn ouders mij die vrijheid gaven.

Reizen is voor mij ook vrijheid. In voormalig Joegoslavië krijg je pas een paspoort als je 18 jaar bent. Daar keek ik heel erg naar uit, omdat ik toen kon gaan reizen. In veel andere communistische landen was het helemaal niet zo makkelijk om een paspoort te krijgen. Wij hadden wat dat betreft echt geluk. Toen ik hier kwam wonen, kwam ik uit een land in oorlog. De eerste jaren hier schilderde ik veel meer in zwart/wit en bruine kleuren. Nu is mijn werk veel lichter, zo zit ik ook in elkaar. Ik zoek altijd, ook bij zware thema's, naar de positieve kant in het leven, naar de lichte invalshoek.

Mijn vader was streng. School was voor hem het allerbelangrijkste en zo zijn wij, mijn broers en ik, opgevoed. Hij heeft zelf ook de technische universiteit gedaan. Na mijn opleiding heb ik 5 jaar als technisch ingenieur gewerkt, maar ik was daar niet gelukkig mee. Toen ik hier in Nederland kwam, wilde ik graag doorgaan met schilderen. Ik kreeg opdrachten voor illustraties voor allerlei kranten en tijdschriften. Via een van de hoofdredacteuren ben ik toen benaderd voor een opdracht in een community-art-project. Een uur voordat ik op gesprek ging voor die opdracht, werd ik gebeld door het arbeidsbureau dat ze een baan voor me hadden als technisch ingenieur bij een groot bedrijf. Even was ik in de war en wist ik niet meer wat ik moest doen. Uiteindelijk heb ik toch nee gezegd tegen die baan en heb ik gekozen voor de kunst. Dat was het moment waarop ik dacht: "Nu ga ik doen wat ik wil." Ik heb nog vaak teruggedacht aan dat moment. Het gaat soms raar in een leven. Je vlucht van het ene land naar het andere, maar uiteindelijk vind je dan toch de vrijheid.

Symbool voor vrijheid:

Een concreet symbool weet ik niet, maar ik moet wel meteen denken aan het maken van een schilderij. In dat creatieve proces zit voor mij ook enorme vrijheid. Dat je een doek pakt, begint en niet precies weet wat er onderweg gaat gebeuren, wie komt, wie gaat, wat is de uitkomst? En dan is het klaar en denk je: "Woe!"

Verhalenvertellers:

Dorien Jacobs, haar vader en kleindochter Julia, Anatoly Bestaev, Lied Groeneveld, Aroef en Samim Amdam en hun buurjongen Guido, Tsegay Kembihatu en Ma-areg en Tem nit Asgedon, Senad Alic, Aida Olujic, Ghada Alhawasy.

Interviewers:

Mariam Belkasem, Aya Zian, Dachele Zebeda, Mayenca Eersteling, Gwen de Vries, Lois Boateng, Manal Lahbali, Rim Ferrah

Organisatie en productie publicatie Vrijheidsverhalen:

Riet van Wees - Stadsdorp Olympia
Linda Corlu- Kuipers - Cordaan Olympisch Kwartier
Henriëtte Kruijt - Participatie en activering Hoofddorppleinbuurt Combiwel
Vanessa Hogendorp - Meidenwerk Combiwel
4 en 5 mei comité Amstelveenseweg
Eigen Haard

Tekst en redactie publicatie Vrijheidsverhalen:

Denise Schreuder

Vormgeving publicatie Vrijheidsverhalen:

Rudi Jonker

Met speciale dank aan Senad Alic voor de afbeelding van zijn schilderij op de voorkant.

Zie ook www.senadalic.nl

Het vrijheidsdiner vindt plaats op 21 april 2016 vanaf 17:00 bij Cordaan Olympisch Kwartier.

De dodenherdenking op de Amstelveenseweg vindt plaats op 4 mei 2016 vanaf 19:30 ter hoogte van de zuidelijke ingang van het Vondelpark.

Amsterdam, april 2016
Eerste druk

Deze publicatie is samengesteld in opdracht van Cordaan Olympisch Kwartier, Combiwel, Stadsdorp Olympia en Eigen Haard.

